

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară 6: *Educație și competențe*

Prioritatea de investiții: 10.i

Obiective specifice: 6.4, 6.6

Titlu proiect: *“Acces la programe de educație și formare profesională pentru tinerii și adulții din județul Dolj care au părăsit timpuriu școala (I)”*

Cod SMIS 2014+: 135711

Activități de tip „A doua șansă – învățământ secundar inferior”

Modulul I: A.B.C.- ul comunicării

Expert curriculum limba română: Prof. Alina Felicia DUMITRU

Tema activității: ***Glossă, de Mihai Eminescu***

Număr de ore: 3 ore TC

Glossă

de Mihai Eminescu

*Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și socoate;
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.*

Multe trec pe dinainte,
În auz ne sună multe,
Cine ține toate minte
Și ar sta să le asculte?...
Tu așează-te deoparte,
Regăsindu-te pe tine,
Când cu zgomote deșarte
Vreme trece, vreme vine.

Nici încline a ei limbă
Recea cumpăn-a gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,
Ce din moartea ei se naște
Și o clipă ține poate;
Pentru cine o cunoaște
Toate-s vechi și nouă toate.

Privitor ca la teatru
Tu în lume să te-nchipui:
Joace unul și pe patru,
Totuși tu ghici-vei chipu-i,
Și de plânge, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și-nțelegi din a lor artă
Ce e rău și ce e bine.

Viitorul și trecutul
Sunt a filei două fețe,
Vede-n capăt începutul
Cine știe să le-nvețe;

Tot ce-a fost ori o să fie
În prezent le-avem pe toate,
Dar de-a lor zădărnicie
Te întreabă și socoate.

Căci acelorași mijloace
Se supun câte există,
Și de mii de ani încioace
Lumea-i veselă și tristă;
Alte măști, aceeași piesă,
Alte guri, aceeași gamă,
Amăgit atât de-ades
Nu spera și nu ai teamă.

Nu spera când vezi mișeii
La izbândă făcând punte,
Te-or întrece nătărăii,
De ai fi cu stea în frunte;
Teamă n-ai, căta-vor iarăși
Între dânșii să se plece,
Nu te prinde lor tovarăș:
Ce e val, ca valul trece.

Cu un cântec de sirenă,
Lumea-ntinde lucii mreje;
Ca să schimbe-actorii-n scenă,
Te momeste în vârteje;
Tu pe-alături te strecoară,
Nu băga nici chiar de seamă,
Din cărarea ta afară
De te-ndeamnă, de te cheamă.

De te-ating, să ferii în laturi,
De hulesc, să taci din gură;
Ce mai vrei cu-a tale sfaturi,
Dacă știi a lor măsură;
Zică toți ce vor să zică,
Trecă-n lume cine-o trece;
Ca să nu-ndrăgești nimică,
Tu rămâi la toate rece.

*Tu rămâi la toate rece,
De te-ndeamnă, de te cheamă;*

*Ce e val, ca valul trece,
Nu spera și nu ai teamă;
Te întreabă și socoate
Ce e rău și ce e bine;
Toate-s vechi și nouă toate:
Vreme trece, vreme vine.*

Strofa I-a

Strofa I este strofa temă având versurile grupate două câte două, în patru distihuri. Vreme trece, vreme vine, Toate-s vechi și nouă toate; concentrează motivul baroc „irreparabile tempus fugit”, curgerea inexorabilă a timpului care în ciuda acestui fapt nu aduce nici o schimbare pentru omul de geniu care pare să re trăiască mereu aceeași zi întrucât nimic nu se modifică într-o lume a non-valorilor. Ce e rău și ce e bine Tu te întreabă și socoate; reprezintă un îndemn adresat omului de geniu; personaj romantic, acesta este nevoit să gândească asupra condiției sale pentru a nu cădea pradă posibilelor ispite a lumii care-l înconjoară. Nu spera și nu ai teamă, Ce e val ca valul trece; se regăsește motivul valului înțeles ca numeroasele încercări ale vieții care nu ar trebui să sperie omul de geniu, el va reacționa cumpătat și rațional întrucât viața în sine este efemeră.

El este nevoit să renunțe la sentimente omenești precum speranța și teama și să se distanțeze de pătura comună asemenea pustnicilor. De te-ndeamnă, de te cheamă, Tu rămâi la toate rece. este un nou îndemn adus omului de geniu, el este impulsionat să nu se implice, să rămână indiferent la tot ceea ce-l înconjoară deoarece se cuvine ca un om desăvârșit să rămâna nepăsător la întâmplările trecătoare ale lumii. O atitudine asemănătoare se-ntâlnește și-n „Dhammapada” „după ce un înțelept a ajuns la vârful înalt al turnului de înțelepciune el se uită netulburat la mulțimea întristată de jos” (op. cit, II, 8). Strofa temă este marcată de stoicismul antic. În manuscrisul 2269 Eminescu scria „Om de spirit e acela care în fundul inimii lui râde de toți și de toate. Om de geniu e acela care râde de el însuși”.

Strofa

a-II-a

Strofa a-II-a înglobează alte motive baroce precum dedublarea care se susține prin versurile Tu așază-te deoparte, Regăsindu-te pe tine, această idee fiind preluată din filosofia lui Epictet, Zenon, Marc Aureliu și Socrate. Este sugerată din nou efemeritatea vieții Multe trec pe dinainte, În auz ne sună multe, iar interogația retorică Cine ține toate minte Și ar sta să le asculte?... este refuzul unei cunoașteri bazate pe experiență.

Strofa a-III-a

Strofa a-III-a se leagă mai mult de gândirea prezentă în upanișade. O variantă a strofei a-III-a apărută în manuscris poartă amprenta gândirii budiste Toate mor spre a se naște Și se nasc spre a străbate Cercul ce nu-l pot cunoaște Toate-s vechi și nouă toate. Aproape aceeași idee se regăsește și în Dhammapada: „Omul care are tăria minții e pur ca apa netulburată dintr-un lac și nu trece prin cercul nașterilor și al morții” (VI, 6). Tema cunoașterii este susținută prin motivul eternei alergări zadarnice care sugerează încercarea de a da un sens învârtirii pe loc: Nici încline a ei limbă Recea cumpăna-a gândirii Înspre clipa ce se schimbă Purtând masca fericirii, În direcția filosofiei lui Platon, eul liric este conștient că atât cunoașterea esențială cât și cunoașterea de sine rămâne mereu o pură și utopică „gnotti seauton”, deviza omului superior. Pentru a accede la Cunoaștere, viața trebuie să fie dominată

de rațiune, de „Recea cumpăna-a gândirii”. De aceea iluzia fericirii este exclusă întrucât la fel ca și viața ea este relativă, trecătoare, amăgitoare, ea apare și dispare într-o clipă îngreunând înțelesul eternității.

Strofa

a-IV-a

Strofa a-IV-a prezintă imaginea lumii ca teatru (theatrum mundi) Privitor ca la teatru Tu în lume să te'nchipui având ca punct de plecare filosofia lui Schopenhauer. În această direcție Epictet scria „Nu uita că ești un actor într-o dramă aleasă de cineva mai mare decât tine. Vei juca puțin dacă drama ce ții ai ales e scurtă; mai mult dacă ți-ai ales o dramă lungă. Datoria ta este să joci frumos rolul primit, dar alegerea nu e a ta”.

Omul de geniu este îndemnat să manifeste indiferență față de masa amorfă de indivizi comuni, a căror aspirații se situează în imediat ducând o platitudine existențială. Versurile Joace unul și pe patru Totuși tu ghici-vei chipu-i, ilustrează motivul măștii. Ideea susținută este cea potrivit căreia indiferent de tertipurile de care va încerca omul comun să se folosească, omul de geniu va remarca mereu adevărata intenție a acestuia întrucât este capabil să facă distincție între aparență și esență. Totodată apare și dorința izolării Tu în colț petreci în tine trăsătură importantă a filosofiei budiste „Lumea este o boabă de spumă este ca un miraj. Proștii se pierd în ea, dar înțelesul rămâne detașat”. (op. cit. XIII, 4). Geniul este nevoit să ducă o viață bazată pe rațiune și cunoaștere, el va lua aminte din greșelile oamenilor comuni pentru a-și făuri o conduită perfectă. Și-nțelegi din a lor artă Ce e rău și ce e bine.

Strofa a-V-a

Strofa a-V-a valorifică ideea prezentului etern preluată din filosofia Schopenhauriană, lumea rămâne aceeași, ea nu se schimbă: Tot ce-a fost ori o să fie În prezent le-avem pe toate, Potrivit filosofului, „Toată istoria omenirii în timp și spațiu nu este decât un șir de manifestări ale Ideii”.

Strofa a-VI-a

Strofa a-VI-a susține ideea opoziției aparență-esență, este prezent motivul lumii ca teatru: Și de mii de ani încoace Lumea-i veselă și tristă; Alte măști, aceeași piesă; Alte guri, aceeași gamă; oamenii sunt văzuți ca niște actori care se schimbă în răstimpuri, dar rolurile rămân aceleași, iar viața apare ca o scenă animată de aceștia. Patru variante ale acestei strofe rostesc explicit numele lui Buddha, iar gândurile exprimate în versiunea finală corespund celor prezente în „Dhammapada” „Cel care a ajuns la capătul drumului s-a eliberat din tristețe și din toate lanțurile lumii și nu mai suferă”.

Strofa a-VII-a

Strofa a-VII-a dobândește accente de satiră, omul superior are o singură soluție într-o lume fără valoare, atitudinea stoică. În vreme ce omul de geniu este caracterizat prin elevație, depășirea limitelor, transcendență, idealuri înalte, omul comun stă sub semnul pragmaticului, al fenomenalului, al platitudinii existențiale având scopuri imediate, el este lipsit de scrupule și încearcă să iasă în evidență tot mai mult pe scena vieții: Nu spera când vezi mișeii La izbândă făcând punte; Te-or întrece nătrării; De ai fi cu stea în frunte; Strofa își găsește reflectare în textul budist „Unul e drumul care te duce la câștig, altul te duce la Nirvana. După ce un discipol al lui Buddha a-nvățat aceasta el nu va mai căuta respectul lumii, dar va depune eforturi pentru a-și însuși înțelepciunea”. (op. cit V, 2).

Strofa a-VIII-a

Strofa a-VIII-a adâncește ideea abstragerii din fenomenal. Motivul platonician sirenic Ca un cântec de sirenă, Lumea-ntinde lucii mreje; își are echivalentul în gândirea budistă, în Mara, care ispășește pe omul comun să se-ntoarcă din drumul vieții, tot așa și cei comuni încearcă să ispitească omul superior: Te momește în vârtej; dintr-un sentiment de gelozie, pentru ca în final acesta să ajungă asemenea lor. În astfel de condiții detașarea este cea mai mare virtute Tu pe-alături te strecoară.

Strofa a-IX-a

Strofa a-IX-a conține motto-ul din versiunea inițială a poemului: Zică ce vor, zică Ce-mi pasă! Atalaxia înțeleasă ca izolare în singurătatea creatoare este singura care poate să-l salveze pe creator. Ideea poetică își găsește corespondență în gândirea hindusă „Proslăvit e omul care s-a eliberat din toate lanțurile și a renunțat la toate dorințele”. Calmul, detașarea și nepăsarea față de micimea vieții cotidiene marchează o atitudine potrivită unui arhat „budist”.

Strofa a-X-a

Strofa a-X-a reia versurile primei strofe în ordine inversă, astfel că versul Tu rămâi la toate rece, capătă o valoare emblematică. Limbajul poetic este conotativ, poetul apelând la o suită de figuri de stil: antiteza „toate's vechi și nouă toate”, interogația retorică „cine-ar sta să le asculte?”, este o marcă a subiectivizării care susține oralitatea textului, epitet în inversiune „recea cumpănă”, epitet „zgomote deșarte”, metafore „cântec de sirenă, masca fericirii”.